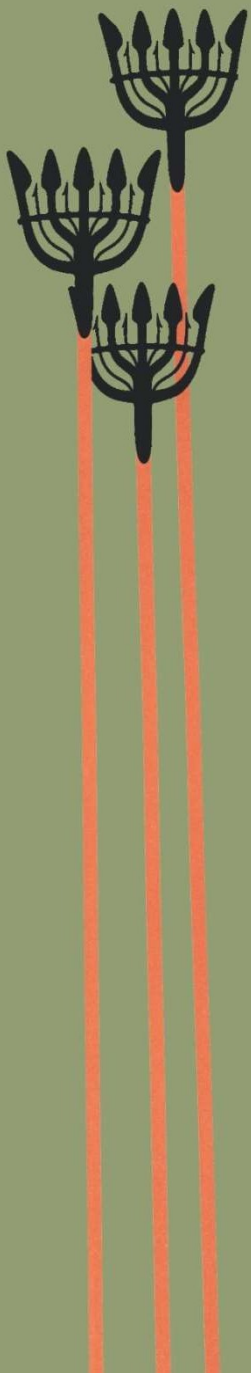

BLEKINGE MUSEUM

Rapport 2021:25

Björkholmsstugorna - omläggning av papptak mm

Antikvarisk medverkan, 2021

Cissela Olsson

Rapport 2021:25

Björkholmsstugorna **- omläggning av papptak mm**

Antikvarisk medverkan
Karlskrona socken
Karlskrona kommun
Blekinge län

Cissela Olsson

Blekinge museum

Borgmästaregatan 21
371 35 Karlskrona

Växel: 0455-30 49 60 vardagar 8-16
Reception: 0455-30 49 85

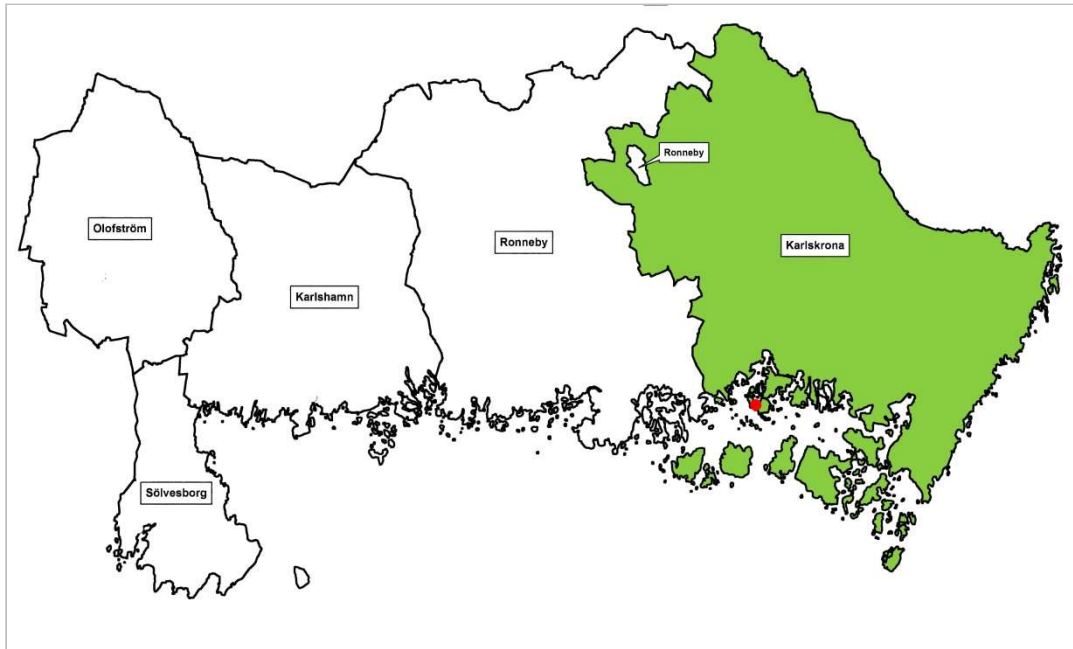
www.blekingemuseum.se

© 2021 Blekinge museum

Omslagsfoto: Fastigheten Freja 2 under arbete.
Foto: författaren om inget annat anges.
Kartor ur allmänt kartmaterial

Innehåll

Sammanfattning av utförda åtgärder	7
Administrativa uppgifter	7
Byggnadshistorik med relevans för arbetet	8
Utförda åtgärder	8
Kv. Freja 2	8
Kv. Fäderneslandet 13	11
Iakttagelser under restaureringen	12
Avvikelse från arbetshandlingarna	12
Kulturhistorisk bedömning av utförda åtgärder	13
Övriga handlingar med relevans för arbetet	13

Karlskrona kommun, Björkholmen markerat.

Del av Karlskrona. Björkholmen är markerad med röd pil. (Fastighetskartan, blad 3F5h.)

Sammanfattning av utförda åtgärder

Två av Stiftelsen Björkholmsstugornas byggnader (Kv. Freja 2 och Kv. Fäderneslandet 13) har genomgått renoveringsarbeten i form av omläggning av papptak, justering av avvattning samt förbättrande plåtarbeten i anslutning till skorstenar och takkupor. En uthusdörr har nytillverkats och målats likt ursprungligt utförande.

Administrativa uppgifter

Objekt	Kv. Freja 2 Kv. Fäderneslandet 13
Socken	Karlskrona
Kommun	Karlskrona
Arbetshandlingar	Underlag VoU-plan, 2018
Länsstyrelsens diarienummer	434-5258-2020
Blekinge museums diarienummer	BM2021-79
Byggherre/beställare	Stiftelsen Björkholmstugorna/Karlskrona kommun
Entreprenör	P. E. Sundins Plåtslageri AB Karlskrona kommun Byggservice (bygg)
Antikvarisk medverkan	Blekinge museum genom Cissela Olsson
Byggnadstid	Juni–augusti 2021
Slutbesiktning	30 augusti 2021

Fig. 1. Kv. Freja 2, okänt år (Blekinge museums arkiv).

Byggnadshistorik med relevans för arbetet

Björkholmsstugorna, vilka ägs av Stiftelsen Björkholmstugorna, utgör tillsammans ett ålderdomligt och kulturhistoriskt värdefullt byggnadsbestånd inom området Björkholmen. Renovering av stugorna har skett regelbundet genom åren och årets insats ingår i det normala, löpande underhållsarbetet.

Utförda åtgärder

Kv. Freja 2

Befintlig, förbrukad takpapp togs bort från boningshusets samtliga takfall. Underliggande råspont samt delar av takstolen visade sig ha kraftiga rötskador (fig. 6 och 7). På grund av omfattande skador bedömdes den norra delen av undertaket vara förbrukat och demonterades därför i sin helhet. Rötskadade delar av takstolen förstärktes med tillsågat hyvlat regelvirke av furu.

Ny råspont spikades fast, varpå takpapp (Trebolit Elastolit 001, kristallsvart) lades (fig. 8). I nederkant monterades en galvaniserad takfotsplåt. Mot grannfastigheten i söder gjordes en bred uppdragning av takpappen varpå en galvaniserad täckplåt monterades över skarven. Befintlig fotränna av trä demonterades och ersattes med ny (furu) som kläddes med papp likt tidigare utförande (fig. 9).

Fig. 2 och 3. Östra takfallet före arbete. Befintlig papp bedöms vara förbrukad.

Fig. 4 och 5. Västra takfallet före arbete.

Fig. 6 och 7. Rötskadad räspont under den gamla papptäckningen på norra delen av byggnaden. (Foto Håkan Alm.)

Fig. 8. Östra takfallet, ny mot norr, under arbete. Takpappen är lagd. Fig. 9. Västra takfallet. Takpappen är lagd och en ny fotränna är monterad men ännu inte pappklädd. Skorstenarnas inskottsplåtar återstår.

För att förbättra avvattningsens funktionalitet på östra sidan mot innergården höjdes de befintliga, lågt placerade hängränorna och monterades närmare takfallet. För att förbättra fallet ovanför entrédörren flyttades stupröret från entréns vänstra sida till dess högra, där den anslöts till ny galvaniserad hängränna (jfr fig. 2 och 9).

På västra takfallets takkupa togs papptäckningen bort på sidorna och ersattes genom att den nylagda takpappen drogs en bit upp på kupans sida och därefter täcktes med en galvaniserad plåtskiva.

I samband med byte av uthusbyggnadens papptäckning drogs pappen längre upp på ventilationshuvens bas för att säkerställa funktionalitet (fig. 14 och 15).

Fig. 10 och 11. Östra takfallet efter arbete. Jämför fig. 2 och 3.

Fig. 12 och 13. Västra takfallet efter arbete. Jämför fig. 4 och 5.

Fig. 14 och 15. Uthusets ventilationshuv före och efter arbetet.

Kv. Fäderneslandet 13

Fig. 16 och 17. Bostadshusets östra takfall, före och efter arbetet.

Fig. 18 och 19. Före och efter omläggning av papptak samt byte av ventilationshuv och bräddörr.

På bostadshuset byttes ca 25 trasiga tegelpannor mot likadana av samma fabrikat (enkupiga, Vittinge). Taknockens bristfälliga täckning ersattes med fasonerad nock av galvaniserad plåt (fig. 16 och 17).

På uthusbyggnaden samt dasset togs det förbrukade papptaket bort. Rötskadade delar av underliggande råspont byttes mot ny i motsvarande utförande. Ny takpapp (Trebolit Elastolit 001, kristallsvart) lades (fig. 18–21). Den befintliga ventilationshuvven på uthuset, med otillräcklig anslutning, demonterades och ersattes av en nytillverkad, lägre huv av galvaniserad plåt. Vid huvens bas gjordes ett brett uppvik av den nya papptäckningen. Uthusets rötskadade bräddörr byttes mot nytillverkad med befintlig dörr som förlaga. Dörren målades i tre strykingar med linoljefärg i ljusgrön kulör likt övriga fasaden (NCS 3010-G60Y). Befintliga gångjärn återanvändes (fig. 18 och 19).

Fig. 20 och 21. Dasset, före och efter arbetet.

Iakttagelser under restaureringen

Under föregående år har ett bestånd av den invasiva arten parkslide observerats i den östra rabatten på innergården tillhörande Fäderneslandet 13. Under innevarande växtsäsong har dock inga växande delar noterats, vilket kan tyda på att beståndet inte längre har någon livskraft kvar (fig. 22). Beståndet bör dock fortsatt hållas under kontroll. Jord får inte flyttas från rabatten och överhuvudtaget bör grävning undvikas för att inte riskera spridning. Det är oklart vad som ligger bakom beståndets kraftiga tillbakagång.

Fig. 22. Rabatten dominerades tidigare av parkslide. Fig. 23. Skorstenarna på Freja 2.

Avvikelser från arbetshandlingarna

De i senare tid uppmurade skorstenarna på Freja 2 planerades enligt ansökan att kläs in med galvaniserad plåt (fig. 23). Medverkande antikvarie föreslog i samband med uppstartsmötet att åtgärden inte skulle genomföras, då det redan i samband med 2020 års renovering beslutades att låta teglet vara synligt och med tiden få en naturlig patinering. En plåtinklädning fyller ingen praktisk funktion utan riskerar tvärtom att bidra till en klumpigare utformning.

Kulturhistorisk bedömning av utförda åtgärder

De genomförda åtgärderna är väl utförda i enlighet med länsstyrelsens beslut.

Övriga handlingar med relevans för arbetet

2018-12-06	Vård- och underhållsplan Björkholmstugorna, Blekinge museum.
2021-03-18	Länsstyrelsens beslut om byggnadsvårdsbidrag.

Karlskrona 2021-09-27

Cissela Olsson

Rapportserie 2021

Blekinge museum

- 2021:1 **RAÄ Hjortsberga 32 och 189. Arkeologisk förundersökning i samband med ledningsdragning 2020.** Hjortsberga socken, Ronneby kommun.
- 2021:2 **RAÄ Sölvesborg 74. Arkeologiska undersökningar av järn- och bronsålderslämningar i Ljungaviken.** Sölvesborgs socken, Sölvesborgs kommun.
- 2021:3 **Arkeologisk prospektering i Blekinge.** Kunskapssammanställning 2020.
- 2021:4 **RAÄ Ronneby 728. Forskningsundersökning av skeppsvrak vid Stora Ekön.** Ronneby socken, Ronneby kommun.
- 2021:5 **RAÄ Förkärla 196. Arkeologisk undersökning av stensättning 2019.** Förkärla socken, Ronneby kommun.
- 2021:6 **Fd Läkarbostället – invändig renovering, bottenvåningen.** Karlskrona socken, Karlskrona kommun.
- 2021:7 **Rödeby kyrkogård – byte av armaturer.** Rödeby socken, Karlskrona kommun.
- 2021:8 **Belysning vid Sölvesborgs slott. Schaktningsövervakning i samband med ledningsgrävningar 2020.** L1979:6476 och L1979:6772 Sölvesborgs slott, Borgen 2, Sölvesborgs socken och kommun, Blekinge.
- 2021:9 **Västra Vång 15:12. Arkeologisk undersökning inom RAÄ L1978:7555.** Hjortsberga socken, Ronneby kommun.
- 2021:10 **Kristianopel 10:51. Arkeologisk undersökning 2020.** L1979:3550. Kristianopel socken, Karlskrona kommun.
- 2021:11 **Arkeologisk förundersökning av boplatlämningen L1979:3086 (RAÄ Mjällby 53).** Mjällby socken, Sölvesborgs kommun, Blekinge län
- 2021:12 **Sölvesborgs slottsruin – uppdaterad skötselplan.** Sölvesborg socken, Sölvesborg kommun.
- 2021:13 **Wämöparkens byggnader – skötselplan 2021–2022.** Karlskrona socken, Karlskrona kommun.
- 2021:14 **Västra och Östra Vång 2020. Arkeologisk forskningsgrävning.** Johannishus 1:2, Hjortsberga socken, Ronneby kommun.

2021:15 **Residenset i Kristianstad – fasadrestaurering.** Kristianstad socken, Kristianstad kommun.

2021:16 **Biografen Metropol – utvändigt renovering.** Karlshamn socken, Karlshamn kommun.

2021:17 **Kristianopels befästningsverk – skötselåtgärder 2020–2021.** Kristianopel socken, Karlskrona kommun.

2021:18 **Residenset i Kristianstad – åtgärder efter vattenskada.** Kristianstad socken, Kristianstad kommun.

2021:19 **Fridlevstad hembygdsgrd – utvändigt renovering.** Fridlevstad socken, Karlskrona kommun.

2021:20 **Kungshuset i Karlskrona – renovering av grdshus och trädgrdsmur.** Karlskrona socken, Karlskrona kommun.

2021:21 **Ramdala kyrka – borttagning av bänkrader mm.** Ramdala socken, Karlskrona kommun.

2021:22 **Carl Gustaf kyrka – anpassning av sdrd kyrkogrdsporten mm.** Karlshamn socken, Karlshamn kommun.

2021:23 **Valje herrgrd – tillbyggnad av jaktstugan.** Sölvesborg socken, Sölvesborg kommun.

2021:24 **Sölvesborgs jrnvgsstation – installation av övervakningskameror.** Sölvesborg socken, Sölvesborg kommun.

2021:25 **Björkholmsstugorna – omläggning av papptak mm.** Karlskrona socken, Karlskrona kommun.

